

Handelingskader Corona bij financieel-economische vraagstukken gemeente Opsterland

Vastgesteld door B&W: 20 december 2022

A. DOEL

Het doel van de landelijke en gemeentelijke (steun)maatregelen is het voorkomen dat organisaties van maatschappelijk belang omvallen als gevolg van financiële problemen als gevolg van de coronacrisis.

Dit handelingskader¹ is een richtlijn hoe de gemeente handelt als er financieel-economische steunverzoeken binnenkomen. De term steunverzoek omvat alle verzoeken om financiële tegemoetkoming, subsidie of compensatie.

Het is een handvat om zogenaamd maatschappelijk vastgoed (dorpshuizen e.d.), verenigingen, stichtingen, ondernemers en inwoners resp. gebruikers van (zorg)voorzieningen duidelijkheid te verschaffen over de rol en mogelijkheden die de gemeente heeft voor steunverlening. Dit handelingskader beschrijft vooral het proces hoe de gemeente handelt. Voor de (inhoudelijke) informatie en criteria om in aanmerking te komen voor ingestelde (steun)maatregelen wordt verwezen naar de diverse websites van de overheden.

B. ALGEMENE UITGANGSPUNTEN VAN DE GEMEENTE

In deze paragraaf worden algemene uitgangspunten en de gevolgde werkwijze beschreven.

1. Dit handelingskader geldt, voor zover het valt onder de jurisdictie van het college van B&W, tot en met 30 april 2023, tenzij nadrukkelijk een andere datum wordt aangegeven in (landelijke, provinciale en /of gemeentelijke regelingen).
2. Financiële steunverlening dient het directe gevolg te zijn van de coronacrisis en is primair gebaseerd op landelijke regelingen en afspraken.
De gemeente volgt in beginsel landelijke regelingen voor (financiële) steunverlening.
3. Handelingslijn is een stapsgewijze beoordeling van concrete steunverzoeken die bij de gemeente binnenkomen:
 - a. Eerste stap
Beoordeeld wordt of een steunverzoek in aanmerking komt voor een landelijk of provinciaal herstel- of steunpakket. Zo ja, dan moet worden verwezen naar dat landelijke of provinciale herstel- en steunpakket.
 - b. Tweede stap
Als er geen landelijke of provinciale regeling toepasselijk is op een steunverzoek wordt beoordeeld of er een lokale of gemeentelijke generieke steunmaatregel van toepassing is. Zo ja, dan kan die maatregel in gang worden gezet.
 - c. Derde stap
Als er geen lokale generieke steunmaatregel beschikbaar is, wordt beoordeeld of concreet verzoek om (financiële) steun noodzakelijk is. B&W kunnen besluiten een dergelijk verzoek (gedeeltelijk) te honoreren.

¹ Dit handelingskader actualiseert het kader dat is vastgesteld op 12 mei 2020 en is verlengd op 6 juli 2021 en 30 november 2021.

4. Onderscheid wordt gemaakt tussen steunverlening aan publieke en private organisaties. Steunverlening aan private, commerciële organisaties valt onder het landelijke steunprogramma van het Rijk. Commerciële ondernemersrisico's, ook die als direct gevolg van de coronacrisis, worden *niet* gecompenseerd door de gemeente. Daarnaast kan sprake zijn van ongeoorloofde staatssteun. Financiële steunverlening moet voldoen aan Europese staatssteunregels².
5. Alleen gemeentelijke financiële steunmaatregelen als die noodzakelijk zijn. Een concreet verzoek om financiële steun kan worden verleend als de organisatie van maatschappelijk belang is en dreigt om te vallen als gevolg van financiële problemen als gevolg van de coronacrisis. Het mogelijke feit dat de gemeente(n) voor bepaalde sectoren een algemene compensatie ontvangt via het gemeentefonds is niet voldoende reden voor financiële steunverlening resp. om deze compensatie 1-op-1 toe te wijzen aan de sector, tenzij er nadrukkelijke afspraken over zijn gemaakt. De reden is dat (algemene) compensaties via het gemeentefonds een tegemoetkoming is aan gemeenten in extra kosten als gevolg van de coronacrisis. De gemeente maakt ook coronakosten die niet (of niet voldoende) gecompenseerd worden. We moeten doen wat noodzakelijk is, daarom moet de noodzaak voor financiële steun per situatie worden aangetoond.
6. Gemeentelijke financiële steunmaatregelen zijn op voorschotbasis. Financiële steunverlening is op basis van bevoorschotting resp. opschorting van betaling, omdat B&W op deze manier snel kunnen handelen³. Indien mogelijk wordt bij het opstellen van de reguliere beschikkingen rekening gehouden met eventuele steunmaatregelen. Achteraf worden steunverleningen definitief vastgesteld; dit kan ook op basis van nacalculatie zijn. B&W kunnen teveel of onjuist verstrekte steun kunnen terugvorderen. Belangrijke criteria zijn dat de noodzaak van financiële ondersteuning aantoonbaar (bijvoorbeeld via facturen) moet zijn, en dat de noodzaak direct moet voortvloeien als gevolg van de coronacrisis.
7. Geen kwijtschelding of uitstel van gemeentelijke belastingen en heffingen, tenzij op basis van reguliere gemeentelijke regeling, dan wel op basis van een landelijke of provinciale regeling in verband met de coronacrisis. De gemeente heeft regulier beleid ten aanzien van kwijtschelding en uitstel van betalingen dat is vastgelegd in de verordeningen en de Leidraad Invordering. Dit beleid kent een inkomens- en vermogenstoets. Binnen de wettelijke kaders kunnen B&W besluiten, bij voorkeur in OWOverband of regionaal verband, dit beleid (tijdelijk) aan te passen, of (belasting)betalingen op andere manieren te compenseren (subsidiëring). Rechtmatigheid, gelijkgerechtigdheid en gevolgen voor de financiering van eigen voorzieningen zijn belangrijke randvoorwaarden. In sommige sectoren worden gemeenten door het Rijk gecompenseerd voor gemeentelijke lasten. De gemeente past in beginsel die landelijke compensatieregelingen toe naar de betreffende sectoren.
8. Betaling van onbetwiste facturen binnen 7 werkdagen. Ontvangen facturen gericht aan de gemeente, die voldoen aan factuurvereisten en resultaat- of leveringsverplichtingen, worden versneld en bij voorkeur binnen 7 werkdagen betaald.

C. LANDELIJKE REGELINGEN VOOR ZELFSTANDIGEN, ONDERNEMINGEN EN SECTORALE STEUN

² <https://europadecentraal.nl/factsheet-staatssteun-bij-kwijtschelding-of-verlaging-van-gemeentelijke-vorderingen-en-belastingen/#more->

³ Bovendien ligt het budgetrecht bij de gemeenteraad.

De gemeente volgt (generieke) handelingslijnen voor financieel-economische maatregelen. Steunverzoeken die bij de gemeente binnenkomen worden beoordeeld of deze doorgestuurd moeten worden naar de uitvoerende instantie. Als de gemeente hier een taak in heeft worden steunverzoeken beoordeeld of deze voldoen aan de criteria die het Rijk heeft gesteld.

De hoofdlijnen met betrekking tot financieel-economische vraagstukken zijn eerder vastgelegd in de kamerbrief Steun- en herstelpakket d.d. 28 augustus 2020. Dit pakket gold in beginsel tot en met 31 december 2021. Het pakket bestaat uit de volgende maatregelen:

- Werknemers, zelfstandigen en bedrijven:
 - o NOW (Tijdelijke noodwet werkbehoud); o TOZO (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers)⁴; o TVL (Tegemoetkoming vaste lasten MKB.
- Sectorale steun, waaronder cultuur⁵, evenementenbranche, reisbranche, onderwijs⁶ (voor ventilatie scholen).
- Liquiditeitssteun: belastingmaatregelen en borgstellingen:
 - o Borgstellingen en garantie fondsen MKB; o Uitstel van betaling belastingen; o Overige fiscale regelingen als reisaftrek woon-werkverkeer, hypotheekrenteaftrek.
- Maatregelen gericht op investeringen.
- Aanvullend sociaal pakket, o.a. TONK (Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten)

Het kabinet heeft in augustus 2021 besloten per 1 oktober 2021 te stoppen met de generieke steunmaatregelen die de afgelopen anderhalf jaar de Nederlandse economie zoveel mogelijk door de coronacrisis hebben geholpen. Dit betekent dat de regelingen NOW, TVL, TOZO, TONK en diverse fiscale maatregelen vanaf die datum niet worden verlengd. De beperkende maatregelen zijn grotendeels opgeheven, de economie draait weer volop en de werkloosheid is laag. Doorgaan met de steun zou het economisch herstel in de weg zitten. Een aantal specifieke ondersteunende maatregelen blijft van kracht in het vierde kwartaal. Net als de aanvullende maatregelen gericht op omscholing en aanpassingsvermogen van de economie.

In het vierde kwartaal 2021 laaide de coronapandemie weer op en is besloten tot aanpassingen in het steunpakket⁷.

Informatie over financieel-economische regelingen zijn te vinden op diverse websites van brancheorganisatie en van overheden, waaronder:

- <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19>
- [Overzicht steun- en herstelpakket | Coronavirus: financiële regelingen | Rijksoverheid.nl](#)
- <https://vng.nl/rubrieken/coronavirus-covid-19>
- <https://www.bureauzelfstandigenfryslan.nl/>
- [Coronavirus \(COVID-19\) | Fryslan](#)
- [Tweede Herstelpakket 'Lok op 1: No en Moarn' | Fryslan](#)
- [Corona | Gemeente Opsterland](#)

⁴ De beperkte vermogenstoets is per 1 oktober 2020 uitgesteld tot 1 april 2021.

⁵ Zie ook de brief van de minister van OCW dd. 28 augustus, Tweede steunpakket culturele en creatieve sector.

⁶ Zie ledenbrief VNG 20/072 dd. 2 oktober 2020.

⁷ Zie ook de brief van de minister van EZK d.d. 16 november, Aanpassing steunpakket vierde kwartaal [aanpassingen-van-het-steunpakket-in-het-vierde-kwartaal 2021.pdf](#)

Via EZ Nieuwsbrieven, de gemeentelijke website en social media worden Opsterlandse ondernemers en organisaties geïnformeerd. Voor specifieke vragen aan de gemeente kunnen ondernemers contact opnemen met het Servicepunt Ondernemers Opsterland.

De gemeente maakt geen onderscheid tussen ondernemingen waar de gemeente contactpartner van is of geen contractpartner van is. De bestaande contracten worden uitgevoerd volgens afspraak.

Handelingslijn

Zolang de landelijke en /of gemeentelijke richtlijnen gelden.

- 1. Wijs verzoekers om (financiële) steun op de regelingen die het rijk heeft opgesteld.*
- 2. Wijs verzoekers om (financiële) steun naar de (reguliere) maatregelen van de gemeente, zoals reguliere betalingsregelingen. Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is mogelijk op basis van vastgesteld beleid (het beleid omvat een inkomenstoets en een vermogenstoets).*
- 3. Voor omzetzendering verwijst de gemeente naar landelijke regelingen; de gemeente compenseert omzetzendering niet, ook niet als direct gevolg van de coronacrisis*
- 4. Bestaande contracten tussen de gemeente en ondernemingen of zelfstandigen blijven van kracht. De gemeente betaalt op basis van geleverde prestatie. Als de prestatie niet of deels wordt geleverd, wordt de betaling daarop aangepast (ook als dat een direct gevolg is van de coronacrisis, tenzij er andere (landelijke) afspraken en regelingen gelden). Dit geldt ook voor inhuurcontracten van personeel voor de gemeente. Onderzocht wordt of tussentijdse beëindiging van het inhuurcontracten mogelijk is als de werkvoorraad afneemt.*

D. JEUGDZORG EN MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Algemene informatie

De gemeente volgt landelijke richtlijnen en afspraken van rijk, VNG om zorgaanbieders financiële zekerheid en ruimte te bieden. In OWO-verband zijn hier afstemmingsafspraken over gemaakt.

Meerkostenregeling loopt door tot ultimo 2021

De termijn voor de meerkostenregeling is verlengd en loopt door tot en met eind 2021⁸. Het Rijk heeft hierover nadere financiële afspraken gemaakt met de VNG. Hierbij is afgesproken dat directe meerkosten (bijvoorbeeld huur extra ruimtes, inzet meer personeel) in de coronacrisis die lokaal optreden als gevolg van de RIVM-richtlijnen door het Rijk worden gecompenseerd. Deze afspraak geldt tot 1 januari 2022. In de bijlage wordt toegelicht wat onder meerkosten wordt verstaan.

Handelingslijn

Tot zolang de landelijke afspraken gelden:

- 1. Alle communicatie met zorgaanbieders Jeugdzorg verloopt via het SDF.*
- 2. Alle communicatie met zorgaanbieders WMO verloopt via contractmanagement OWO (voor Opsterland is de contactpersoon Marissa Feiken) en via de gemeentelijke website www.opsterland.nl ; zie ook "meest gestelde vragen" op deze website.*
- 3. In die gevallen waar continuïteit van zorg voor cliënten in het geding is, kunnen aanbieders van jeugdhulp, jeugdbescherming, jeugdreclassering en maatschappelijke ondersteuning worden doorbetaald (bevoorschot). Dit is een oproep van Rijk en VNG, die niet de status van een*

⁸ <https://vng.nl/sites/default/files/2021-01/uitwerking-meerkosten-jeugdwet-en-wmo-2021-definitief.pdf>

bestuurlijke afspraak heeft, maar geldt als een dringende oproep om maatwerkafspraken te maken. De OWO-gemeenten volgen deze lijn voor wat betreft de WMO.

- 4. Ook meerkosten kunnen tot ultimo 2021 gecompenseerd worden als de trajecten duurder zijn dan afgesproken als direct gevolg van corona. Aan het einde van dit handelingskader wordt toegelicht wat onder meerkosten wordt verstaan.*
- 5. Inventariseer hoeveel de meerkosten zijn. De hogere kosten moeten worden gedeclareerd met een losse factuur i.p.v. het gebruikelijke berichtenverkeer.*
- 6. Als de zorg deels geleverd wordt, kan door middel van bevoorschotting financiële ruimte geboden worden aan de zorgverlener. De gederfde omzet als direct gevolg van corona moet ook worden gedeclareerd met een losse factuur i.p.v. het gebruikelijke berichtenverkeer.*
- 7. Zorgaanbieders die het aanbieden van zorg door corona hebben moeten staken, en waarbij ook geen (alternatieve) zorgdiensten geleverd kunnen worden, worden geïnformeerd over de mogelijkheden met betrekking tot doorbetaling via www.opsterland.nl, of via de website van de OWO-backoffice sociaal domein van de OWO-gemeenten, <https://www.ooststellingwerf.nl/faqzorgaanbieders-en-coronacrisis>.*

E. GEMEENTELIJKE LEGES VOOR EVENEMENTEN

Een steunverzoek om compensatie of intrekking van betaalde leges kan toegekend worden als het evenement (verplicht) geen doorgang vindt/heeft gevonden.

Afgesproken kan worden dat de leges niet opnieuw in rekening worden gebracht voor evenementen die worden verplaatst naar en doorgang vinden uiterlijk 30 april 2022.

Handelingslijn generieke gemeentelijke maatregelen

Tot zolang de landelijke afspraken en /of gemeentelijke generieke maatregelen gelden.

- 1. Wijs ten eerste verzoekers om financiële steun op regelingen die het rijk heeft opgesteld. In sommige gevallen verlenen brancheorganisaties financiële steun (hoofdstukken C, D, E).*
- 2. Wijs verzoekers om financiële steun vervolgens op de hierboven vermelde generieke gemeentelijke maatregelen (hoofdstuk F).*

NB. Aanslagen voor gemeentelijke belastingen en heffingen worden opgelegd. Overige lasten (als huren e.d.) worden gefactureerd volgens het geldende beleid en verordeningen. Er is regulier beleid voor kwijtschelding en betalingsregelingen. Deze zijn gebonden aan een inkomens- en vermogenstoets. Aanvullend kunnen B&W als gevolg van de coronacrisis de betaling ervan opschorten resp. niet invorderen tot een nader te bepalen datum. Op basis van landelijke richtlijnen en afspraken kan in specifieke aangewezen sectoren financiële compensatie worden geboden.
- 3. Wijs verzoekers om financiële steun van gesubsidieerde activiteiten erop dat ze moeten melden als er aan bepaalde subsidievoorwaarden niet meer wordt voldaan, bijvoorbeeld als activiteiten niet of niet volledig doorgang kunnen vinden, of uitgesteld worden.*
- 4. Wijs verzoekers om financiële steun erop dat zij bij een steunverzoek financiële effecten van de coronacrisis in kaart brengen. De (hogere kosten en/of lagere opbrengsten moeten een aantoonbaar en direct verband met de coronacrisis).*

NB. Een beroep op omzet- /inkomstenderving alleen is niet genoeg. Doel van steunmaatregelen is dat de maatschappelijke organisatie (vereniging, maatschappelijk vastgoed) gedurende de crisisperiode niet ten onder gaat.
- 5. Ga na –alvorens te besluiten tot honorering van een steunverzoek op grond van dit handelingskader- of er een B&W-besluit nodig is. Doe dit in overleg met de betreffende portefeuillehouder.*

6. *Indien deze generieke gemeentelijke maatregelen onvoldoende financieel soelaas biedt, dus als met de hierboven vermelde generieke maatregelen de betreffende maatschappelijke organisatie (verenigingen etc.) en maatschappelijk vastgoed (dorpshuizen etc.) niet overeind kan worden gehouden, ga dan op zoek naar een passende maatwerkoplossing en leg die de portefeuillehouder resp. B&W voor.*

F. PALET AAN MOGELIJKE ÉÉN OP ÉÉN MAATWERKOPLOSSINGEN

Algemene informatie

Het kan voorkomen dat dit handelingskader niet voorziet in een regeling om te voorkomen dat noodzakelijke maatschappelijke voorzieningen, maatschappelijk vastgoed, maatschappelijke organisatie het hoofd boven water kunnen houden. Het is dan van belang te onderzoeken of er alternatieve mogelijkheden voor maatwerk zijn om dit maatschappelijke verlies te voorkomen. Bij mogelijke oplossingen dient aandacht te zijn besteed aan verschillende facetten. Denk hierbij aan zaken als: de mogelijkheid moet duurzaam zijn, niet willekeurig zijn, niet in strijd zijn met rechtsgelijkheid en rechtszekerheid en rechtmatig zijn.

Palet aan mogelijkheden voor maatwerk

Hieronder een niet-limitatief palet aan mogelijke specifieke afspraken voor een maatwerkregeling (in willekeurige volgorde):

- Niet-financiële steun, bijvoorbeeld het bieden van hulp /expertisevouchers bij het aanvragen van steunmaatregelen bij Rijk en /of andere instanties.
- Schikkelijke omgang met en beoordeling prestatieafspraken uit subsidiebeschikkingen met subsidieontvangers. Eventueel aanpassing van de subsidieverlening om een lagere vaststelling en terugvordering te voorkomen.
- Doorbetaling van activiteiten van zaken die met cofinanciering gedaan worden.
- Versneld uitvoeren of in de tijd naar voren halen van geplande werken en diensten en werkzaamheden.
- Acute (aanvullende) bevoorschotting van aan de gemeente gerelateerde maatschappelijke instellingen en organisaties, met toetsing achteraf.
- Verlengen van opties op bouw kavels (zonder extra kosten).
- Adequaat /versnellen van vergunningaanvragen behandelen die belangrijk zijn voor het behoud werk en banen.
- Zoveel als mogelijk lokaal /regionaal inkopen.
- Betalingsregelingen bij betalingsachterstanden bespreekbaar maken.

Handelingslijn

1. *Ga eerst na wat het financiële probleem precies is en wat het steunverzoek precies inhoudt.*
2. *Ga na of het steunverzoek past binnen de steunmaatregelen van het Rijk resp. dit handelingskader en verwijst er naar.*
3. *Zorg bij de afwegingen met betrekking tot steunverzoeken om maatwerk dat de gemeente er wel direct over gaat (bestuurlijk-juridische bevoegdheid als in beleidsmatige zin). Maak daarbij een onderbouwing met een impact- of risico-scan: wat zijn de (financiële en juridische) risico's voor de gemeente als ook verzoeker.*
4. *In beginsel is er voor maatwerkafspraken een B&W-besluit nodig. Ga na in afstemming met de portefeuillehouder of een B&W-besluit nodig is.*

Burgemeester & Wethouders van Opsterland